

BUDA-PESTA

2 Maiu st. v.
14 Maiu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 18.

ANULU XII.

1876.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

R e n e g a t u l u .

Novela din suferintiele Romanului.

(Urmare.)

Unu amoru idilicu si invidiabilu e acest'a.

Si intr'o séra lina si placuta ér i reaflamu peacesti juni fericiti, retrasi singuri intre arborii umbrosi ai „poienii verdi“ confundati in dragostirile lor.

Erá aprópe de mediulu noptii.

Peste obiceiul remasera dinsii acum atát'a timpu.

Inse si-avea acést'a caus'a sa. In nóptea acést'a Petru avea sè remana trédriu. Si cine i-ar fi pututu mai usioru si mai placutu alungá somnulu, decátu cuvintele si buzutiile dulci ale iubitei sale?!

Intr'unu timpu, chiar candu sosl si ór'a spiritelor noptii, vedemu pe pastoriulu Nicolae ivindu-se neobservatu inaintea acestoru amoroși fericiti.

— Susu cu voi! — i agrai dinsulu privindu-i cu placere parintésca.

Petru si Saftitia, la vocea acést'a neastep-tata si conturbatória, ambii tresarira suprinsi, inse vedindu apoi cà e baciulu lor, delocu se liniscira.

— D'apoi, — li dise suridindu baciulu lor, — nici pana acum nu v'ati saturatu inca de clefetele vóstre?

— Nici pan' mane, nici pan' la capetulu lumii? — respunse esaltatulu Petru.

— Ce copilasi nebuni mai sunteti. Inse acum susu! Vasilia a sositu, si acusi sosescu si ceilalti!

— Vasilia e aci? — intrebà rapede Petru.

— Da, ne astépta in casa.

— Mergemu dara, baciule draga! — dise Petru sculandu-se indata dimpreuna cu Saftitia.

Si cu totii pornira catra casulic'a lor din capetulu poienii.

Peste câte-va minute i vedemu pe Petru si Vasilia imbratisiandu-se la intelnirea lor cu iubirea cá doi frati dulci.

— Te-am asteptatu cu doru, Vasilia draga, — i dise Petru, — càci precum ne-a incunosciintiatu Nichiforu, tu in nóptea acést'a ni aduci sciri nóue si insemnate!

— Asié e, — respunse Vasilia.

Dupa respunsulu acest'a Vasilia se asiedià pe o lavitia, càci de calea lunga ce a facutu-o ér cam obositu.

— Eri, — incepù apoi Vasilia, — am des-

coperitu privilegiulu celu mai bunu, cá sè ni implinimu juramentulu nostru : „cuiu cu cuiu“! . . .

La cuvintele aceste toti lu-ascultara cu incordarea cea mai mare a atentiunii.

— Baronulu Pusztafy, — continuà Vasilia, — astépta pe mane séra pe fét'a si feciorulu seu, cari sosescu de la Clusiu. Cu ei se afla si Béla, fratele baronului, si inca Ferencz, husariulu Domnescu. Toti acestia au sè tréca mane séra peste „isvorulu hârcii“ pe langa „stanc'a mortii“ si „gur'a ursului“, si déca din nenorocirea lor voru dá pe drumu de . . . pedece . . . voru puté innoptá inainte de ce voru fi trecutu de . . . „gur'a ursului“! . . .

Vasilia aci se intrerupse, cá si candu ar fi asteptatu vre-unu respunsu de la óre-care. Dar in locu de respunsulu doritu observà surprinsu si tresarindu visibilu, cá Petru statea inaintea lui confusu si inmarmuritu. Tientindu-si apoi aspru ochii a supra lui Petru, dinsulu continuà cu voce emotionata :

— Mane nópte ni se dà privilegiulu celu mai bunu, cá sè ne resbunamu! Mane nópte vomu puté face cá sè urle de durere acelu paganu fara frie'a lui Dumnedieu, care ne-a chinuitu si chinuiesce atâtu de cumplitu! Mane nópte lu-vomu puté lipsí si noi de copíii lui, de fratele seu, precum de atâte-ori si si-acum ni nefericesce si nimicesce copíii, fratii, sororile, sociele si parintii nostrii, cá si acestu omu fara sufletu si lege sè simta odata durerea aceea sfasiatória care ni-a cutremuratu si cutremura atâtu de tare animile nóstre! Pe mane nópte ni-a tramisu ceriulu acelu privilegiu, cá sè scapàm noi si de poroditiele ale acestui blasmatu, cari adi-mané asemenea totu-atâtu de fara mila si nendurare ne voru munci si chinuí! . . . Da, Petre, mane nópte vomu scóte : „cuiu cu cuiu“! . . .

Vasiliu aci a dóu'a óra se intrerupse. Si dinsulu, care si-a tinutu ochii tintiti atâtu de aspru a supra lui Petru, vediendu acum, cá la cuvintele aceste devenise acest'a si mai inmarmuritu, si mai confusu, fara de a puté graí vre-unu cuventu, cá si candu i s'ar fi incelestatu gur'a, tresari acum mai puternicu cá mai nainte, si cá si cuprinsu de o manía nespusa, cá si infuriatu, sari rapede de pe laviti'a unde siedea, si pasi catra Petru.

— Petre! — strigà elu. — Dar ce e cu tine? . . .

— Nimicu, Vasilia draga! — murmurà Petru cu voce tremuranda si innadusita.

— Nimicu? . . . Acest'a e totu respunsulu teu? . . .

Petru inse éra recadiù in inmarmurirea si tacerea sa. Pastoriulu Nicolae, feciorii lui, Saffitia, cu totii se uitau inuimiti la dinsulu, càci statea cu capulu plecatu catra pamentu si suspinandu adancu. Vasilia incepù dejá a se si infricosiá de tacerea acést'a.

— Petre, tu nu respondi? — eschiamà acum Vasiliu perdiendu-si tóta paciinti'a.

— Nu te necasi pe mine, Vasilia draga, — disse acum Petru dupa o tacere atâtu de neliniscitória, — si nici nu te spariá de tacerea acést'a a mea!

— Dar ce va sè dica tacerea acést'a a ta acum?

— Frate, ti-spunu adeverulu. Eu nu sciucum, dar audíndu cu acum de la tine juramentulu nostru : „cuiu cu cuiu“, mie mi se turburà anim'a, mi-se turburà sufletulu!

— Ce s'audu? . . . Ce dici tu? . . .

— Da, Vasilia draga, mi-se turburà anim'a si sufletulu. Me cuprinsera suspine dure-róse. Si in tacerea acést'a a mea, simtiam totu mai tare, cá mie câtu mi-pare acum de reu, cá de ce m'am legatu eu de acestu juramentu atâtu de infricosiatu! . . .

Dechiararea acést'a a lui Petru i adùse pe toti in uimirea cea mai mare. Vasilia erá atâtu de surprinsu, de vre-o câte-va minute credea cá nu e trédiu, cá numai viséza, càci elu nu-lu cunoscea pe Petru cu capulu plecatu cum erá acum si suspinandu cá si o femeia slabanóga, ci puternicu si nendoitu cá unu bradu trufosu, si nu-lu cunoscea cu unu sufletu si-o anima atâtu de móle si slaba, ci cu alu unui leu si tare cá stanc'a.

— Petre, spune pentru Dumnedieu, ce s'a pututu intemplá cu tine! — lu-intrebà apoi Vasilia, care incepea acum a devení dinsulu inmarmuritu.

— Ti-spunu. Nu sciucum, frate draga, dar de candu ne-amu legatu noi de acestu juramentu alu nostru, si din nóptea aceea, candu mai antâiu amu adusu noi la fapta acestu juramentu, si amu aruncatu in „gur'a ursului“ pe acei doi sbiri ai baronului, de atunci incóce anim'a mea nu e mai multu liniscita, sufletulu meu nu e mai multu curatu. Eu totu-de-una me inforu candu mi-aducu a minte de fapt'a acést'a grozava! . . .

— Aha, asta e bub'a ta! — lu-intrerupse Vasiliu facêndu-i-se lumina.

— Da, Vasilia draga, — continuà Petru, — de atunci incóce eu nici chiar in somnu nu

mai am linisce si pace. Umbrele aceloru sbiri si in visuri me urmarsscu, si me umple de spaima si gróza. Si-acum, candu tu éra ai pomenitu acestu infricosiatu juramentu alu nostru, candu tu voiesci, cá mane nópte noi éra sè indeplinimu o fapta cá acést'a, ba inca cu multu mai infioratória, eu de spaim'a si gróz'a ce si mai tare mi-a cuprinsu acum anim'a si sufletulu meu, am trebuitu sè me cutremuru! . . .

O pausa de vre-o câte-va minute urmà dupa cuvintele aceste. Vasilia inca tacea acum, cá si candu si anim'a lui i s'ar fi inmoiatsu, si cá si candu si privirea sa infocata i s'ar fi stêmperatu.

— Da, — continuà Petru, — aceste sunt fapte, cari nu sunt omenesci. Omulu trebuie sè se infiore de ele . . .

— Asié? — lu-intrerupse rapede Vasiliu, a carui anima se inmoiasc par cá numai pentru aceea, cá acum sè se intarizeze cu atât'a mai tare, si-acui privire de focu se stemperase par cá numai pentru cá indata sè se atítie cu atât'a mai puternicu. — Tu dara le numesci aceste fapte de neomenesci? Tu te ingrozesci de ele? . . . Aceste te urmarescu chiar si in visu cá nesce umbre de cari te infiori? . . . Dar én spune-mi tu acum si aceea, cá nu ti-s'au aretatu tie óre-cum-va in visurile tale si umbra tatalui teu, umbrele fratiloru si sororiloru nóstre, umbrele iubitoru nostri parinti, pe cari i chinuira si omorira nevinovati? . . . Spune-mi, aceste fapte omenesci-su? . . . Nu te-ai umplutu si de aceste de gróza? . . .

— Dumnedieu va bate pe acei pecatosi, — respunse Petru.

— Asié? Dumnedieu i va bate? . . . Si pana candu Dumnedieu i va bate, tu sè stai cu manile in sinu, sè te uiti, cum ti-chinuia si omóra pe tata, pe mama, pe frate si sora? . . . Tu sè-lu lasi, sè te muncésca si belésca, de numai ósele si sufletulu sè-ti mai remâia? . . . Tu sè te uiti cum ti-iaa mosi'a si averea ta, si sè nu ti-redici man'a ta in contra unui paganu ca acel'a? . . .

— Man'a lui Dumnedieu mai aspru lu-va pedepsi! — respunse Petru éra.

— Petre! — strigà acum Vasilia in furi'a cea mai mare. — Tu, nefericitule de tine, nu scii ce vorbesci. Nu mai pomeni numele lui Dumnedieu. Tu cu vorbele aceste ti-bati numai jocu de numele acest'a santu! . . . Dumnedieu dóra pentru aceea a facutu pe unulu cá acel'a omu cá si pe tine, cá elu sè te calce in picióre, sè-ti rapésca tóte ce ai, sè ti-rupa pieptulu, sè

ti-spintece faci'a, si tu sè te uiti numai la elu, si tóte aceste sè i le suferi? Pfui, pfui Petre, eu te-am tienutu pana acuma de omu, dar acum vedu cá esti unu lasiu! . . .

— Vasilia! — eschiamà ací Petru atinsu adancu si tresarindu puternicu.

— Da, lasiu te numescu! — continuà Vasilia schinteindu-i ochii cá dóue fulgere infricosiate. — Si tu mania-te pe mine, fă ce-i vré, càci de ómeni cum te vedi cá esti acum nu-mi mai pasa! . . . Dar una ti-mai spunu inca. Tu ascunde-ti faci'a de rusine chiar si dinnaintea unei gradine, càci si pe acést'a Dumnedieu a lasatu-o pe pamentu, inse candu o alta gradina o ataca pe acést'a, ea se scia aperá, nu se lasa sè fia smulsa si aruncata la pamentu, ci se impotrivesce din puteri vrasmasiului ei! . . . Dar tu . . .

— Vasilia! — lu-intrerupse ací Petru cutremuratu de o durere neesprimabila, — nu me osendí atâ'u de tare! . . . Vrei dóra frate . . .

— Nu me mai numí frate! — lu-intre-rupse maniosu. — Eu nu mai vreu sè fiu frate cu unulu cá acel'a, care si la mine s'ar uitá cu manile in sinu si cu capulu plecatu candu m'ar trage in tiapa! . . . Eu osendescu pe unulu cá acel'a, care atâtu nu scie, cá chiar si canele credintiosu te parascesce, déca lu-alungi de la casa, si cá chiar si acest'a sare si te rupe de pieptu si picióre, déca fara mila dai in elu si lu-chinuiesci! . . .

— Oh nu-lu osendí atâtu de tare, càci Petru nu póte fi unu astu-felu de omu! — audimu acum pe pastoriulu Nicolae care, dimpreuna cu ceilalti, cá incremeniti ascultara tóte aceste.

— Cum sè nu-lu osendescu, baciule draga, — dise Vasilia, — candu elu, care e in fruntea nóstra, care celu d'antâiu a pusu juramentulu nostru, acum vorbesce cá si candu ar voi sè calce acestu juramentu santu! . . . Osendí-lu-voru si fratii nostri, cari acusi trebuie sè sosésca, si voru audí cá cine e Petru! . . .

O tacere sfasiatória urmà dupa cuvintele aceste.

— Si tu, — continuà Vasilia intorcandu-se catra Safftia, iubít'a lui Petru, — spune-mi tu Safftia draga, poti tu iubi pe unu omu cá acel'a, care si-atunci, candu acei pagani ar pune si pe tine man'a, precum au pusu pe atâte copile si sorori ale nóstre, si te-ar batjocóri, te-ar chinuí, te-ar nefericí, — si elu ar stá langa tine cá o mamaliga nefiérta, ar stá cu

manile in sinu si cu capulu plecatu, si-ar asteptá pedéps'a numai de la Dumnedieu, fara cá la fapt'a acést'a, la care si Dumnedieu striga resbunare, sè nu sara la acelu misieliu, si sè-lu sfarame in bucàti, de nici odresle sè nu mai remana de elu! . . .

Saftitia remase incremenita la intrebarea acést'a, fara cá sè fi fostu in stare sè respunda vre-unu cuventu.

Dar tacerea acést'a a Saftitiei erá pentru Petru mai grozava, decátu tóte câte i-le-a disu Vasilia pana acum. Tacerea acést'a a iubitei sale erá pentru dinsulu mai nimicitória cá orice respunsu a ei.

— Destulu, destulu Vasilia! — eschiamà Petru intrerumpendu tacerea acést'a nimicitória. — Eu inca n'am calcatu juramentulu nostru. Si eu nici nu-lu voiu calcá! . . .

Ací fu Petru intreruptu, càci in momentulu acest'a se audira la ferésta nesce bataturi.

— Cine e? — intrebà pastoriulu Nicolae, care s'afflá chiar langa ferésta.

— „Cuiu cu cuiu“! — s'audi ca respunsu.

— Sunt fratii nostri! — dise Vasilia.

Si pastoriulu Nicolae se duse apoi cá sè-i lase se intre.

(Va urmá.)

Mihaiu Cirlea.

Din departare.

Se póte cà tu dóra
De multu vei fi uitatu
Pe celu ce di si nópte
Te-adóra ne'necetatu;
Ma chiar si juramentulu
De amoru, ce mi-ai facutu,
Din sinu-ti de copila
De totu a disparutu.

Credi cà amorulu déca
Devine despartitu,
De locu, far' nici o urma,
Se stinge nimicitu! —
Dar nu scii cà acest'a
Chiar candu e departatu,
Atunci e mai ferbinte,
Atunci mai infocatu?!

Intréba mandrulu sóre
Pe ceriulu maiestosu,
Sè-ti spuna-a mele siópte
Si-alu meu suspinu doiosu!
De este di in care
Sè'necetu a-lu totu rogá,
Sè-ti dica tie draga,
Cà nu te potu uitá!?

Pe radiste Aurorei
Mereu poti totu vedé
— Cu litere de lacrimi —
Inscrisa rug'a mea.
Cetesce-o si-o pastréza
In animiór'a ta,
Cà-ci ti-va spune sinceru:
Cà nu te potu uitá.

Si câte paserele
Le vedi in sborulu loru,
Intréba-le càci tóte,
Sciu bine alu meu doru;
Càci eu le rogu ferbinte
Sè-ti spuna 'n calea sa,
Cà-mi esti totu scumpa, draga,
Cà nu te potu uitá.

Privesce nóptea ceriulu
Cu stele 'nfrumsetiatu;
Si-asculta-a loru sioptire,
Cum tóte ne'necetatu
Te róga pentru mine . . .
Deci nu le refusá! —
Plinesce-a loru rugare,
Si 'n veci nu me uitá!

Dem. G. Selceleanu.

Emigrarea vegetalieloru.

— Dupa Dr. C. H. —

Oricátu de paradoxu sè sune emigrarea acést'a, ea totusi e fapta complinita. Candu cetimu de emigrarea dorica la Greci, de emigràrile Romaniloru din Rom'a, de emigràrile vandaliloru, de emigràrile esilatiloru politici, pricemu; asemenea candu e vorb'a de migratiunea animaleloru, a fereloru selbatiche, a paseriloru calatóre, a sióreciloru si furniciloru migratórie, inca pricepemu; ba chiar si petrele eratiche de pe siesurile Germaniei inca nu ni ingreunéza a intielege migrarea loru; inse candu e vorb'a de emigrarea vegetalieloru, ni se pare lucru enigmatu.

Sciintia s'a ocupatu si de acést'a cestiune, si a deslegatu enigm'a intr'unu modu fórte indestulitoriu, ce la prim'a privire mai adenca a stimatului lectoru, i se presenta de totu consecinte. —

Dr. H., a carui principie le adoptàm in descrierea de facia, face asemenare intre omu si vegetala, in cestiunea emigrarei. Elu dice: este omu, carele in viétia n'a calcatu preste marginile locului natalu; dar este omu, care din tíera in tíera emigrandu si-a cautatu adapostu in patri'a nóua. Asiá sunt si vegetalie. Unele dupa organismulu loru suntu necapa-

bile a puté cresce si in altu pamentu, si sub alta zona, prin urmare nici emigrarea-i nu este necesaria; altele emigrandu, inca se desvólta. Numai câtu, candu e vorb'a de emigrarea vegetalieloru, sè nu ratecimu a presupune, cà si ele au o miscare arbitraria ca omulu, séu unu zboru de sine cá rindunelele, emigrarea vegetalieloru este numai schimbarea loru prin latire si transplantare, fara voia propria.

Factorii cardinali a emigratiunei séu

dicinile loru. Si prin aceste dóue ingrediente, emigréza vegetaliele din locu in locu, din tíer'a in tíera, si pana la marginile pamentului, numai impedeate sè nu fia.

Cine nu cunósce frumos'a si proverbial'a flóre: „noli me tangere“ „nu me atinge“? Candu pastai'a ei e cópta, cea mai mica atingere, ba si de razele sórelui, pocnesce si cu o vehementia asvêrle sementieile negre, departe de sine, asiá câtu causéza si incâtva durere cor-

Edgar Quinet.

transplantarei vegetalieloru, suntu: organismulu internu a vegetalieloru, si influinti'a esterna. —

De organismulu internu a vegetalieloru, prin carele se ajuta tare emigrarea séu transplantarea vegetalieloru, se tiene: sementi'a si radicinele. Mai tóte vegetaliele se latiescu prin sementi'a loru, unele dintre ele si prin ra-

pului semtitoriu din cale-i. Asiá este placut'a: balsamina, si mai tóte postaicósele cunoscute. Ne standu sementiei acesteia nemicu in cale, se transplantéza din locu in locu si emigréza in tieri straine formalu. Acésta este si transplantare generica séu sessuale, incâtu scimu, ca florile suntu de diferite genuri, cari apoi prin comistiune producu sementi'a.

Alu doilea motoru organicu de emigratiune suntu radicinile, carea este inmultire nessesuale. Care pomologu n'a observatu cum resaru pomi teneri din radecinele betraniloru? Care botanicu si gradinariu n'are in gradin'a sa totu feliulu de plante carora li place mai prin radecinele sale a se sporí decâtu prin sementia? In tierile tropice, sunt vegetalie, cari slobodiendu crengi in diosu, acele atrase de pamentu prindu radecine nóue si forméza trunchiuri separate. Dar renumitul „efeu“ séu „ieder'a“ cu radecinile sale cele fibularie, cum coplesiesce locuri intregi. Dar Rhizomele séu cele ce au capu de radecine, cá capulu medusei, cum se sporescu, latiescu de tare! — Asiá pirulu centinodu, poligonu, lacrimiórele, anemonele.

Éra de influinti'a esterna, carele e factoru de mare insemnatate intru emigrarea si mai grabnica si in cantitate mai mare a vegetalieloru, se tienu: Aerulu si ap'a. Si ce e lucru mai miraculosu, desi nu tóte, dar cele mai multe vegetalie in organismulu loru sunt fórte dispuse la emigratiune prin influinti'a esterna. Unele balóne aerostatice, altele aripi pentru aeru, si éra altele scutu contra apei. — Aceste nu sunt frase stimate lectrice, ci adevveruri necontestabile. —

Asiá aerulu, ce ni se presenta candu se misca in tipu de ventu, vijeliá, orcanu, e cea mai repede cale ferata, e sboru pentru emigrarea vegetalieloru. Plinu e aerulu de semintie micutie redicate de o volbura si luate de orcanuri, alergandu spre alta patria nóua, si apoi nu numai volburele si orcanii le-a redicatu si le mana, fara balónele loru, aripile loru propria inca li ajuta sborul. Asiá cele mai multe sementie emigratórie au o cununa de pene „pappus“ care cá unu balonu li face servitie. Asiá altele au pelcutia fina, care cá aripile la paseri se intindu si ajuta sborul. De cele cu balonu sunt sementiele de camille séu romonitia, de salca, de plop. De cele cu aripe sunt totu feliulu de pini, ulmi, frasini, mestécani, paltini. Deci nu e mirare cá asiá plante séu arbori se afla adese pe ruine crescandu, sciindu cum a pututu sborá acolo. Dar se respandescu ele si in tierile cele mai departe, nu de odata, ci din locu in locu si din timpu in timpu prin aeru.

Nu putinu li ajuta emigrarea si navigatiunea pe apa, dar nu pe nài facute de omu, ci in cogi'a loru propria data de la natura. Sunt semintie si plante, cari nu potu resiste apei, si asiá nu sunt nici capabili de a emigrá pe calea acésta umeda. Multe sementie au inse cogia

condesata, care apera semburele, séu embriónulu sementiei perfectu de strabaterea apei, ba unele sunt cari numai standu multu timpu in apa devinu fructifere. Unele cá aceste spelate de ploi, apucandu calea pe spatele periuriloru, a fluvielor, caletorescu de la locurile mai innalte, la cele mai asiediate, si noi numai ne mirámu cum de cutare planta ce cresce colosusu la inceputulu riuletiului, se latiesce si in siesulu celu mai afundu alu riului, cum de florile Alpiloru au devenitu locuitórele campieloru, unde n'a esistatu mai inainte.

Ce póte face in asta privintia cutare si cutare riuletiu si riu in mesura mai mica, acea póte esoperá marea de apa, in mesura mai mare. Riurile gigantici a le Americi, Mississippi, Naranhon; predau unu contingentu mare de sementie, ba si plante gata undeloru de apa a le mâriloru, si le transporta in locurile ale mai departe. Asiá tatalu riuriloru Mississippi, — cum lu-numescu indianii — a datu plante Islandei, tocmai de la golfulu marei atlantice, din ostulu Nordamericii; ba insule intregi s'a frantu, si a caletoritu pe spatele apeloru riuriloru si a mâriloru, ajutate de orcane, si s'a asiediatu cu tóte vegetaliele loru intr'alt'a parte a lumii. Tóte insulele pe cari cresce cocosu, pe ast'a cale lu-au capetatu. Acésta emigrare de plante, pe dosulu mâriloru, a ajutatu si nemoritoriului Columbu la aflárea Americi

In fine mai este unu factoru viu, care inaintéza transplantarea vegetalieloru din locu in locu, si adeca inse-si animalele, ba chiar si ómenii. Ómenii prin cultur'a botanica impórta si espórta vegetalie esotice si le aclimatiséza in alte tienuturi, dar chiar si in randi'a s'a. Nu altcum cele mai multe fere selbatice si paseri ducu semburi si sementiele mai departe, si desiertandu-le din stomaculu loru, acele prindu radecine in tieri straine. Se scie cá spinele albu, carele inundase Banatulu dupa anulu 1848 Muscalii l'au adusu, si a nume caii loru. Sturzulu pilariu (Krammetsvogel) duce semburi si sementiele de socu, sorba (Vogelbeere), acrisia. (Stachelbeere); vesculu se transporta prin sturzulu de vescu. Civeta (Zibetkatze) transplantéza tuf'a de cafea.

Asiá se desléga enigm'a emigrării vegetalieloru, intr'unu modu fórte naturale. Totodata se adevverescu si cuvintele scripturei: „Nimicu nu e statornicu sub sóre“ la Eclesiasticu c. 2.

G. Traila.

RANELE NATIUNII.

— Romanu, de IOSIFU VULGANU. —

(Urmare.)

— Atât'a e totu ce ti-se cere. O simpla formalitate, si altu ceva nimica. Comitele te si ascépta.

Si dupa acésta convorbire Stefanu se si duse la comitele supremu si lu-rogá sè-lu admita in candidatura, ceea ce acél'a i-a si promis cu cea mai mare afabilitate.

Resultatulu lu-scimu.

Precum diseram, Stefanu nu fu de fatia la congregatiune. Cimbrudanu inse grabi a-i aduce insciintierea despre decursulu aceleia, spunendu-i cá a fostu alesu cu mare majoritate.

Candu inse nunciulu i impartesi si scandalulu ivitu cu acea ocaziune, ofensarea onórei sale de catra Pompilescu, intr'unu modu atâtu de bruscu, Stefanu se aprinse de mania si devini fórte furiosu.

— Dar nu te necasi, — lu-linisci Bumbescu, carele intr'aceste inca sosi la elu, — congregatiunea a decisu, cá fisculu comitatului sè-i intenteze actiune criminala, deci in scurtu timpu vei avé satisfactiunea cea mai eclatanta.

— Aureliu m'a insultatu in fati'a unui publicu numerosu, — response Stefanu iritatu, — si eu sè tacu frumosielu, sè suferu in linisce ofens'a si sè me ascundu sub scutul unei actiuni criminala, ce i va intentá fisculu comitatensu, si care — conformu procedurii nóstre — se va pertractá in decursu de ani la tóte forurile; ér pan'atunce eu sè stau molcomu si sè ascultu cu paciintia vorbele tuturor ómeniloru de pe strade, cari mi-voru dice: „Acést'a e omulu, caruia in o congregatiune comitatensa i s'a disu in publicitate „Omu de nimica!“ — Sè trecu prin tóte fasele umilirii, sè ducu o viétia miserabila, încátu sè-mi fia rusine a me uitá in fati'a ómeniloru onesti: numai pentru cá sè asteptu sentinti'a, care — in lips'a curagiului meu — sè-mi restitué onórea? Acésta numesci tu satisfactiune?

— Da, — response Bumbescu.

— Nu, eu n'ó primescu, — continuá Stefanu. Faca comitatulu ce va vré pentru insultarea demnitáti congregatiunii sale. Ast'a nume privesce. Sentinti'a ce se va aduce, nu o reclamu in interessulu meu. Calea acésta e lunga si necorespondietória pentru unu cavaleru. Eu trebuie sè-mi reparezu onórea numai decátu si pe altu terenu.

— Dóra vrei a duelá? — intrebá Cimbrudanu spariatu.

Si in momentulu acést'a Stefanu si-mai aduse a minte si de Irma. Ce va dice ea, déca va audi, cá dinsulu a fostu atacatu atâtu de aspru in onórea sa, si totusi nu si-a cerutu satisfactiune cavaleresca, ci s'a ascunsu la umbr'a scutului tribunaleloru?

De siguru, va dice cá este lasiu si lu-va despretiui.

Deci elu response:

— Sum silitu. Nu apartinu acelor ómeni, cari facu parada cu cavalerismulu loru. Condamnu si eu duelulu. Cu tóte aceste inse trebuie sè recunosc, cá sunt mominte in viétia omului, candu n'ai altu mijlocu de restituirea onórei in judecata opiniunii publice, decátu duelulu. Eu dara inca sum fortiatu a recurge la acestu mijlocu.

— Faci reu, — observá Bumbescu.

— Dati-mi pace, — response Stefanu. Indesiertu ve incercati a me capacítá. De voiti sè-mi dovediti, cá — de si la alegerea de deputatu v'ati purtatu infidelu, totusi — mi-sunteti amici, ve rogu impliniti-mi o cerere.

— Ce? — intrebara amendoi mai de odata.

— Sè-mi fiti secundanti!

Nici unulu nu response.

— E bine, primiti?

— Sè me ierti, — incepù Cimbrudanu, — dar scéii cá duelulu e opritu, si eu cá notariu comunalu nu potu sè-mi periclitu vítoriulu.

— Va sè dica nu primesci? — lu-intrebá Stefanu necasitu.

— Nu potu, — response Cimbrudanu cu síela.

— Dar tu? — se adressá apoi Stefanu catra Bumbescu. Tu nu esti diregatoriu. N'ai sè puni in periculu vítoriulu teu. Prin urmare nu vei asardá nimica. Primí-vei?

Dupa unu momentu de siovaire, Bumbescu si-luà anim'a n dinti si response:

— E dreptu, cá n'am sè periclitu nimica. Dar eu din principiu sum in contra duelului, si astu-felu nu potu sè primescu rolulu de secundantu.

— E bine, — response Stefanu restitu, — acuma ve cunosc ce ómeni sunteti. Amici candu mimerge bine, candu aveti ceva folosu din acésta amicía; dar dusmani, candu invinge contrariulu. Indata-ce stéu'a mea palesce, me parasiti, si reviniti numai atunce candu aveti sperantia sè mai aveti vr'unu folosu.

— Ne ataci pré aspru, — dise Bumbescu.

— Dar am dreptu, — continuá Stefanu. Din momentulu in care cadiui la alegerea de deputatu, voi me parasirati si v'ati dusu a ve incaldi la lumin'a invingerii. De atunce nu v'am mai vediutu. Par cá nu ne-amu fi cunoscutu de felu. Dar éta indata ce vítoriulu incepe sè-mi surida éراسi si mie; indata-ce ati afflatu, cá sum alesu de jude administrativu, si cá prin urmare voiú puté face ceva iu folosulu vostru, cá veti avé unu cástigu de preteni'a mea, ati vinitu numai decátu a o rennoi. Sum convinsu, cá numai decátu au sè vina si ceialalti demni ortaci ai vostri; Gabilescu, Negru, Plopescu si ceialalti. Dar si aceia voru face intocmai cá voi: voru incepe a me felicitá, se voru lingusi prin vorbe góle; dar candu apoi i voiú rugá sè-mi faca unu micu serviciu, prin care dóra s'ar reversá a supra loru numai o umbra de periclitare, toti se voru excusá, cá téca, cá punga, si se voru cará p'ací 'ncolo.

— Déca nu te-amu iubi cu asiá mare devotamentu, — incepù Bumbescu, — amu considerá vorbele tale dreptu ofensa. Inse astu-felu le atribuimu numai iritatiunii tale, care te domnesce in momintele aceste.

— Ganditi ce ve place, nu me interesséza de felu, — response Stefanu. Eu acuma trebuie sè-mi cautu de lucru si sè-mi ceru secundati unde i voiú affá.

Si dupa aceste elu si-luà peleri'a si esí. Cimbrudanu si Bumbescu inca lu-urmara peste câte-va minute.

In pórtá ei intelnira pe Gabilescu, Negru, Sie-sanu, Plopescu, Recitanu, Punteanu si pe altii, cari grabira a vini sè gratuleze lui Stefanu.

— N'am timpu sè stau cu voi de vorba, — le

dise Stefanu morosu, — dar intrati, si servitoriulu meu ve va dá rachia.

Si dupa aceste elu se departà repede.

Intre Romani nu-si gasi nici unu secundantu; caci cei ce remasera fideli programului nationalu, nu voira se primésca in contra lui Pompilescu; — ér ceialalti, cari dimpreuna cu elu desertara din taber'a nationala, séu nu aveau curagiu de felu, séu se temeau a periclitá câtu-i negrulu sub unghie pentru unu lucru asiá bagatelu — dupa judecat'a loru.

Deci elu fu silitu a se rugá de doi unguri, cari numai decátu i si promisera a-i face acestu serviciu amicalu.

Secundantii lui Stefanu se presintara la Aureliu, si acel'a numindu pe secundantii sei, cestiunea se puse indata pe terenulu unei reparatiuni pe calea onórei.

Ori ce incercare de impacare fu insedaru. Diu'a duelului se ficsá, si adversarii se intelnira pe campulu de lupta, amendoi plini de mania si ura, amendoi neimpacabili si decisi a luptá pe viétia si pe mórte.

Inse Aureliu totusi érá mai iritatu. Erá fericitu, tremurá de bucuria, cá ceriulu i-a oferitu acésta oca-siune spre a-si resbuná, spre a stinge viétia unui ticalosu.

Nu vomu insemná amenuntele duelului. Vomu observá numai, cá lupt'a se facu cu sabi'a.

Éta pe scurtu rezultatulu!

Aureliu, iritatu peste mesura, incepù lupt'a cu multu focu si atacá pe Stefanu cu o mania fórte inversiunata, ceea ce lu-lipsi de siguranti'a loviriloru sale.

Din contra Stefanu, de si dinsulu asemenea érá cuprinsu de o ura nemarginita, asteptá cu sange rece atacurile adversariului seu.

Antáiu atacá Aureliu, dar fara succesu. Stefanu i evita tóte lovirile indreptate.

Apoi Stefanu luá rolulu atacatoriului. Inse nici elu nu putù obtiné vr'unu succesu pe partea sa.

Si éراسi Aureliu atacá, si éراسi insedaru. Si astu-felu se peróndara ei mai de multe ori, totu fara succesu.

Intr'aceste ur'a si furi'a lui Aureliu crescura la unu gradu atátu de naltu, incátu ochii-i se paingeara, si sub impressiunea dorului de resbunare par cá si-perdù vederea.

Stefanu usá de acestu momentu alu confusiunii lui Aureliu, si i indreptá o lovitura, pe care acest'a nu o pariá destulu de iute.

Sabi'a cadiù din man'a lui Aureliu, caci Stefanu i-o ranise cu violintia.

Lupt'a nu se mai putù continua.

Secundantii declarara, cá amendoi luptatorii au satisfacutu cerintiele cavalerismului.

Dar Aureliu se departá mai furiosu de pe campulu luptei, decátu cum vini acolo, si si-dise:

— Dumnedieu nu m'a lasatu se-mi potu resbuná, se-lu potu omorí. Dar vini-va inca timpulu, si-atunci nu va scapá!

VI.

Primulu debutu.

Alegerea lui Stefanu de jude administrativu s'a facutu dupa tóte regulele ordonate de lege. Aceea nu se mai putù combate. Elu dara o primi si in scurtu timpulu si-ocupá oficiulu nou.

Inse fiindu cá sperá a fi fórte ocupatu in postulu seu, si astu-felu nu credea se aiba timpu a purtá — afara de acel'a — inca si advocatur'a, si-inchise cancelari'a advocatiale.

La acestu pasiu lu-indemná si svatulu lui Bumbescu, carele credea, cá Stefanu va predá lui processele sale.

Dar Bumbescu de asta-data se pacali. Stefanu, fiindu cam superatu pe elu, nu-i dete nici unu processu, ci le concrediù tóte unui advocatu magiaru.

Ací inse trebue se mai adaugemu, cá facéndu astu-felu, Stefanu a avutu si altu motivu, nu numai superarea lui in contra lui Bumbescu. A nume: acelu advocatu magiaru érá verulu Irmei, si astu-felu dinsulu prin faptulu acest'a credea a-si câstigá unu titlu mai multu la simpathia ei.

Trecura vr'o siese luni, de candu dinsulu se instalá in oficiulu seu. La inceputu i parù cam cnriósa acésta viétia, cu atâte corespondintie in susu si in josu, cu multe excursiuni neplacute si respundiabilitate continua: dar in urma se invetiá si cu ast'a.

Un'a inse totu lu-necasi. Cá Romanii nationalisti, amicii lui de odinioára, lu-parasira cu totulu; nu mai viniau la elu, ma si déca lu-intelniau unde-va pe strade, séu in cutare locu publicu si privatu, se feriau de elu, nu mai vorbeiau cu dinsulu, par cá nici nu l'aru fi cunoscutu.

Numai Cimbrudanu, Bumbescu si ceialalti i remasera fideli, vinindu mai in tóte dilele se beie câte-va pocale de rachia si se céra partinirea lui in anumite cause.

Inse pe acestia i uria.

Parasitu dara de toti, cu cari ar fi petrecutu bucurosu, si-cautá distractiune acolo unde putù. Cá desperatulu, care se arunca in bratiiele valuriloru, cá acele se-lu duca unde va voi sórtea séu intemplearea órba: asiá si Stefanu se servi de amici'a acelora, cari tocmai se aflau in giurulu seu si i se pareau mai vrednici de amici'a lui.

Si acestia erau toti magiari.

Astu-felu dinsulu se desfacù de totu din societatile romanesci, si cá se-si resbune a supra Romaniloru, dovedindu le, cá si fara amici'a loru póte se traiesca: elu se sili in adinsu se duca ca prietenii sei magiari o viétia câtu mai sgomotósa, cautandu a face totu acte de acele, cari se atraga atentiunea publica si se stérnésca sujete de conversatiune in inteliginti'a din comitatu.

Prin acestu sgomotu elu credea a puté amuti acusarea aceloru Romani, cari afirmau, cá consciinti'a lui nu e liniscita si cá i pare reu de renegarea principiiloru sale politice.

Stefanu nisuiá cu totu adinsulu, cá lumea se-lu créda si in viitoriu omu de omenia.

Inse nu-si putù realisé dorinti'a. Sgomotulu celu mare alu petreceriloru sale nu desteptá in Romani parerea dorita de elu; din contra, dinsi — vendindu-lu banchetandu astu-felu — credeau, cá elu tóte aceste le face numai din desperatiune.

Si cu totu dreptulu puteau se crédia acést'a.

Purtarea lui Stefanu a trecuta prin mari schimbári. Mai de multu dinsulu érá unu tineru blandu, modestu, ducea o viétia fórte lina si lipsita de ori ce escesu: de candu inse fu introdusu in societatile tineriloru magiari, se facù si elu unu spulberatu, fanfaronu, si fórte escisivu.

Nu este vin'a lui, ci a scólei, in care a ajunsu. Multi tineri magiari de la tíera nu esceleza in altu ceva, in generalu, decâtu in dóue sciintie: beu si se jóca de a cartile. De acésta categoria se tineau si noii amici ai lui.

In scurtu timpu si Stefanu ajunsu unu demnu invetiacele alu acestei scóle, ceea ce pe Romani i intari si mai multu in credinti'a loru.

Dinsulu inctulu cu inctulu intr'atát'a se familiarisá cu acestu traiu estravagantu, încátu nici nu observá cum cadíu treptatu pe scar'a degradárii.

Dar ast'a i facú poporalitate in societatea in care a intratu. Amicii lui, tinerii magiari, lu-adorau si erau gata sè aduca pentru dinsulu ori ce sacrificiu. Deveni idealulu loru.

Acestia apoi respandira si in familiile de cari apartíneau complacerea loru, o comunicara tuturoru amiciloru si cunoscutiloru, — si astu-felu in urma Stefanu ajunsu unu omu fórté poporalu la toti ungurii.

Amu fi inse nedrepti, déca ne-amu opri aice, lasandu pe cetitori a crede, cà acésta poporalitate se basá numai pe desele banchetári ale sale cu acei tineri, si pe altu-ceva nimica; trebue dara sè adangemu, cà Stefanu nu numai intre pocale, ci si la més'a verde, precum si prin portarea sa diligenta si esacta in oficiu, si-a câstíगतu renumele celu mai bunu.

Siefulu seu, vice-comitele, erá fórté multiamitu cu dinsulu. Nu numai nu primí in contra lui nici o plansóre, dar molcomí unele spirite certaretie din acelu cercu. In totu comitatulu nici unu jude administrativu nu erá cá elu. Ajunsu in timpu scurtu modelulu tuturora, in totu ce privesce diligintia si zelu.

Dar apoi la més'a verde, in congregatiunile comitatense inca escelá. Nisuindu a remané totu omu de omenia in judecat'a opiniunii publice, si prin urmare voidu a face sè crédia toti ómenii, cà dinsulu din convingere — si nu din interessu materialu — si-a parasitu vechiulu stindardu: Stefanu cugetá, cà trebue sè se serve de tóte terenurile si ocasiunile, spre a demustrá acést'a. Terenulu celu mai potrivit spre acestu scopu — firesce — erá in congregatiunile comitatense, cari i oférua ocasiunile cele mai escelente, spre a motivá trecerea sa si spre a puté figurá cá represintantele unui principiu.

Si dinsulu usá bine de acestu terenu. Exploatá tóte ocasiunile. Desvelí flamur'a unei politice de moderatiune. Se recomandá cá unu mijlocitoriu de pace intre Romani si unguri. Combatú extremitátile din ambele parti, si mai alesu atacá directiunea „ultra-nationala si separatistica a politicei romane moderne,“ — care — precum díse — „periclitéza integritatea tierii si vré sè fondeze aice o Daco-Romania.“

Indesiertu se scolá mai antáiu Albinescu, apoi Pompilescu, sè refranga cu arguminte puternice acusatuniile fara temeiu si calumniile lui Stefanu, — publiculu, in majoritate magiaru nu voi sè audia decâtu pe acestu din urma, si vorbirile loru se perdura in sgomotulu publicului netolerantu.

Stefanu Zimbranu deveni eroulu dílei. Toti magiarii i gratulara, càci vorbele lui li vinira tare bine la socotéla. Vediendu dinsii, cà tocmai unu Romanu se scóla spre a combate pe Romani, tacura, nici unulu nu luá cuventulu, ci numai se delectara cum se batjocurescu Romanii, prin urmare cum slabescu si se prepadescu dinsii si cum esu invingatori magiarii, fara cá celu putinu sè fi intratu in lupta.

Apoi n'a fostu acésta o invingere usióra si placuta? N'a meritatu ore celu-ce a câstíगतu-o recunoscinti'a cea mai deplina?!

Ba da!

Si eroulu dílei, celu ce a facutu asiá mari serviciu magiariloru, care li-a câstíगतu o batalia — fara concursulu loru, a si primitu recompens'a loru.

Stefanu deveni adoratulu loru, de la care sperau inca multe in interessulu causei suprematiei unguresci.

Elu si-câstíगतá deplin'a incredere a loru. Si dinsii erau gata a-si dá totu concursulu la inaintarea lui pe carier'a sa.

Dar pe câtu de multiamiti erau magiarii cu purtarea lui Stefanu, séu a lui Pista — precum i díceau ei: tocmai asiá de superati devenira Romanii prin acésta renegare infama si petare a mamei comune, care l'a nascutu si pe elu.

De cumva dinsulu ar fi fostu unu tineru de o capacitate mediocra, a carui perdere nu este asiá mare, si care nici n'ar fi pututu stricá asiá multu Romaniloru; acestia nu s'ar fi pré superatu pentru desertartea lui: inse elu erá unu tineru de o capacitate escelenta, care in ori ce tabera va puté sè faca mari serviciu, si prin urmare avea sè fia fórté stricaciosu pentru aceea din care a esitu, va sè dica, perderea Romaniloru erá mare. Si cu câtu acést'a erá mai mare, cu atát'a si iritatiunea loru deveni mai acuta.

Tinerimea romana nu si-a pututu contení indignatiunea, ci dede inca in sér'a aceea cursu liberu disprietului seu.

Fruentasii ei se adunara si hotarira sè faca inca in sér'a aceea o demonstratiune.

(Va urmá.)

Edgar Quinet.

(1803—1875.)

Barbatulu alu carui portretu ilustréza nrulu presinte alu foii nóstre, a fostu o celebritate univervalsa, unu filo-romanu, unu escelinte scrítoriu francesu, a carui socia a fostu o romana, fic'a neuitatului nostru poetu Asachi.

Fu nascutu la 1803 si murí la 1875. Activitatea lui literaria s'a ocupatu de ramulu istorico-filosoficu si celu politicu. Pe aceste terenuri si-a concentratu dinsulu tóte fortiele, de si a debutatu si pe altele, dar nu cu atát'a predilectiune.

Principalulu opu alu seu este „Revolutiunea,“ care a facutu efectulu celu mai mare, si aparendu in mai multe editiuni, a fostu tradusu in mai multe limbe.

Edgar Quinet a scrisu si despre Romani si inca fórté frumosu, ceea ce a atrasu inca de multu recunoscinti'a natiunii romane.

Elu a fostu omulu-principiu, care nici unu momentu nu si-a schimbatu parerile, ci a remasu pana la mórte neclatitu.

De amu avé si noi multi barbati, cá si Edgar Quinet!

S A L O N U

Calindarul septemanei.

Duminec'a Samarin. Evang. Ioanu Cap. 4 st. 5 - 13.

Dumin.	2 14	Aduc. reliq. St. Par. Athanasie.
Luni	3 15	SS. Mart. Thimoteiu si Maura.
Marti	4 16	Sta Mart. Pelagia.
Mercuri	5 17	Sta Mart. Irina.
Joi	6 18	Iob celu dreptu. ©
Vineri	7 19	Sf. Mart. Acaciu.
Samb.	8 20	Sf. Mart. Apost. si Evang. Ioan Theol.

A două a ședinția socială a Societății „Arborosa“

Cernauti într'a 1 maiu 1876.

Pré stimat redactor!

Societatea academica romana din Cernauti „Arborosa“ a serbatu într'a 26 aprilu a. c. a două a ședinția a ei socială, in restauratiunea „Augarten“ din strad'a domnesca, la care a participatu mai tota inteliginția romana din capitala, si chiar si damele romane.

Intre oșpeti aflămu pe dr. Iancu de Lupulu, Alesandru cavaleriu de Costinu, reprezentanti'a aristocratiei, Mitrofanovicu decanulu facultății teologice, cavaleriu de Onciulu profesorulu universității, Comorosianu, idem, Zurcanovicu asesoru consistorialu, dr. m. nobile de Volcinski mediculu gratuitu alu societății „Arborosa“, Sbiera, custorulu bibliotecii universității, cu amabil'a-si soci'a, dr. Seleski, concipistulu, Olinski, protopopulu districtulu capitalei, Calinescu catehetu gimnasiulu, Micheru artistu din Bucuresci, Stefanovicu profesorulu de la școala reala si mai multi tineri amployati romani din capitala.

Siedinti'a o deschise vice-presedintele Topala, stud. teol., citindu raportulu societății de la ultim'a ședinția socială. Urmă unu discursu bine primitu, de Tomovicu, stud. teol. despre „scopulu unei societăți natiunale.“ Dise dlui, fostu studente alu gimnasiulu Beisianu din Ungaria, că limb'a fiindu bas'a atătu a natiunalității cătu si a poporulu, au infintiutu patriotii romani societăți, că cu puteri unite se lucra pentru inaintarea poporulu romanu. Si societatea „Arborosa“ se nisuesce prin unire a nu remané inna-poî esemplulu acestui mare. „Eră odata unu timpu frumosu, unu timpu ferice, unu timpu de aur, atunci candu luciă lucéferulu pe orizontele azuriu, si auror'a deminetii zimbiă pe fati'a eroiloru bravi, atunci saltă inim'a Romanulu si elu nu-si doriă alt'a decâtu a fi condusu prin tota vieti'a sa de bratie puternice, barbati eroi; inse aceste timpuri trecura si vieti'a lui luă unu cu totulu altu cursu.“

Corulu intonă sub diregerea lui regens-chori, Golembiovski, stud. tes. „imnulu societății Arborosa“, de T. Stefaniucu, „Sosirea primaverei“ de A. I. Lapedatu si „Patri'a romana“ de br. d'Albonu, si berea si vinulu curse mereu in pocalele adunatiloru.

Artistulu din Bucuresci Micheru esecută pe violina fantasi a supra unei teme romane. Corulu intonă „Imnu la nopte“ de Golembiovski, music'a de I. X. Chwatal si „Salutare“, totu de acel'a-si. D. Micheru esecută o doina si hora.

Urmă unu quartetu comicu „Cisl'a“, cuvinte si music'a de Golembiovski, in care amu admiratu talentulu musicalu alu acestui june. Comun'a a strinsu 400 fl. si juratii cu vorniculu satulu tinu sfatu, ce se faca, unde se deé banii in cameta, ca se nu se prepadésca in manile jidailorulu, se certă, candu unu juratu află unu „sfatu, ce-lu are de la strabuni romani“: se se bée intrég'a suma, si toti juratii su-intielesi si mergu in carsima. Music'a intregiei scenerii se misca intre doina, hora si arie din cantece poporale, in cătu auditoriulu e trasu inaintea realității natiunale că Romanu, intre simtiemintele curate romanesci ale tieranulu, straine de tôte influintiările si imprumutările cosmopolite de la music'e straine, care colóre o au asiă de regula compositiunile moderne romane, ce trecu de natiunale, cari catusiescu asiă de tare ori ce talentu deosebitu romanu in productivitatea sa si care remane totu straina de simtiemintele Romaniloru, lipsindu-i realitatea natiunala. O directiune, a carei m'amu simtitu consciutu, petrecēdu in Sud-Tirolia si in Germania, audindu music'a italiana, germana. E unu ce sublimu, de a audi originalulu unei natiuni, cultivatu pana la virtuositatea si respective sublimitatea lui.

D. Isopesculu Samuilu declamă poesi'a: „Stefanu in Dumbrava rosia“, de V. Alesandri. Corulu intonă canteculu socialu alu membriloru societății academice, cari toti incinsi cu cordea albastra-rosiugalbena de a curmezisiu peste peptu cointonara, care destulu e interesantu pentru Romanii academici:

„Sunt „Arborosu“ si vecinicu voiescu asiă se fiu,
Purtămu o vietiă dulce in vivatu si in Riu.
Sunt „Arborosu“ si cest'a cu fala o rostescu.
Er pe momentu se-mi puneti, paharulu ce-lu iubescu.
Si candu murimu atunci la bere o jurămu,
Că fara vorba multa in bute ne ingropămu!“

De'n cantatu intie aplausele caruntiloru barbati inviosiatu cu multa infocare si repetitu fara finitu, rectorulu seminariulu i-a desplacutu, că teologii cercetēja ședințiile societății, si in diu'a a două a de deminția a plecatu cu mare pēra la consistoriulu, că cu societatea academica se strica „ordinea casei!“

Vice-presedintele inchide ședinți'a oficiala si deschide cea neoficiala, denumindu pe d. Stefaniucu de presedinte. D. Vasiliu Morariu citește sub risete generale numerulu alu doile din fōi'a societății „Leuscénulu“ alu carei primulu numeru a esitu autografatu, pe care lu-vi tramitu. Fōi'a ese odata in luna autografata, cu pretiulu de abonamentu 2 fl. pe anu.

D. Popescu citi o recenziune aspra a supra unei carti edate de unu psaltiatu habaucu Bucovinenu „Latesiu iscalitu“; „cartea resiedintiei.“ Er d. Stefaniucu citi depesie sosite „cu drumulu de feru si pe josu.“ D. Micheru esecută mai multe piese romane si fini cu: „O du lieber Augustin.“ D. Stefaniucu cantă: „Eu sunt sermanu practicant“, compusu de dlui si „Oh! dōmne ce se facu, nevoi'a-mi este mare“, asemine.

Si ședinți'a se fini cu „Sub o culme de cetate“, intonata de Ferlievicu, stud. teol.

Unu vigeat, floreat, crescat, societății!

D. Olmănu

CE E NOU?

Ministeriulu generalului Florescu a depus demisiunea sa, si Maria Sa Domnitoriulu a insarcinatu pe Manolache Costache cu formarea noului ministeriu.

Ministeriulu romanescu. Amu publicatu si noi in nr. penultimu list'a noului ministeriu romanescu. Astadi estragemu din „Gazet'a Trans.“ caracterizarea lor. Generalulu I. M. Florescu, din o vechia familia din Muntenfa, este unu omu de si nu cu asi multa sciintia teoretica, dar cu multa deprindere practica. Generalulu Tell, dintr'o familia de comercianti ramurita pana la Brasiovu, e unulu din invetiaceii lui Lazaru. A servitu cá oficiariu pana la 1848. Dimpreuna cu Eliade a statu in fruntea revolutiunii nationale. Trei siepte ani in esiliu cu famili'a sa. D. Vioreanu, munteanu, professoru de drepturi si procuroru la curtea de cassatiune, barbatu umanu si dreptu. D. Cornea, moldoveanu, proprietariu de frunte, barbatu inteligentu si bunu patriotu. Al. Orescu, munteanu, vechiu professoru, mai multi ani vice-presedinte alu senatului. De pré mare poralitate nu se bucura. Póte cá nici nu o cauta. Generalulu Ghergeli, din o familia fruntasia de Moldova, dar de origine din Transilvani'a. Numele primitivu alu familiei fusese altulu.

Camer'a deputatiloru a redeschisu siedintiele sale la 5 maiu. Guvernulu a presintatu mai multe proiecte de legi; intre altele unulu si pentru aredarea municipiiloru. Presedintele a anunsiatu, cá dlu Iuliu Petricu — fiindu denumitu jude regescu — si-a depus mandatulu.

Delegatiunile austro-unguresci s'au convocat pe 15 i. c. la Budapesta, pe candu si Maj. Sa va vini a le deschide in persóna.

Regin'a Belgiceii a sositu in septeman'a trecuta la Budapesta spre a-si vedé fiic'a, principess'a de Koburg. Dins'a va petrece dóue septemani la fiic'a sa.

Dsiór'a Maria Florescu, fiic'a ministrului presedinte alu Romaniei, a capetatu de la Thiers o epistola, plina de gracia si frumusetie. Thiers a cunoscutu pe dsiór'a Florescu in véra trecuta la Vevey. Epistol'a contine si portretulu nemuritoriului barbatu de statu francesu.

Serat'a de dantiu din Lugosiu, arangiata de tinerimea romana de acolo, in 29 aprile, a reusitu splendidu, in cátu publiculu participatoriu numai in diori de di s'a despartitu, ducéndu cu sine suvenirile cele mai placute. Afara de publiculu romanu — serie corespondintele nostru — ni-a onoratu cu placuta presentia elit'a publicului de alte nationalitati conlocuitorie, si dupa propri'a loru judecata, acésta petrecere se numera intre primele baluri, ce se arangiéza in acestu oriesielu vialu. Stimatetele dame, cari ne onorara cu placut'a loru presintia au fostu: Dómnele: Sofia Pascu, Elisabeta Stoica, Pesteanu, Radulescu, Stolojanu, Roza Hatiegu, Zsidák, Litsek, Atanasieviciu, Huszarek, Sofia Bordanu, veduv'a Zaharia, Nedelcu, Bagosy, Elisabeta Pesteanu si domnióele: Livia si Valeria Pascu, Iuliana si Catinca Pesteanu, Sofia Stoica, Cornelia Radulescu, Octavia si Cornelia Stolojanu, Mariti Vancea, Virginia Atanasieviciu, Mariti Grozavescu, Valeria Jivi, Mariti Tuculia, Iuliana Zavoianu, Cornelia Andreiu, Elena Zsidak, Elena si Iosefina Mirosavljevits, Gizela si Malvina Schmied, Valeria Muresianu, Camila Raischl si altele.

Tresnete in Bucuresci. Cetimu in „Telegr.“ cá la 15/27 aprile mai multe tresnete au caditu in capital'a Romaniei; unulu pe biseric'a St. Visarionu si celalaltu pe St. Vineri. Celu d'antâiu cadindu in interiorulu bisericeii a distrasu mai multe icóne; celu d'alu doile a atinsu numai unu coltiu alu bisericeii, a lovitu o parte din dependintie si dupa ce a resturnatu unu cosiu, a disparutu sub pamentu.

Generali romani in armat'a austriaca. Unu voluntaru veteranu scriindu in „Gazet'a Transilvaniei“ despre numirea dlui generalu Alessandru Guranu de capu alu institutului geograficu din Viena, adauge: „Ilustrii domni generali Traianu Doda si Alesandru Guranu au mai avutu antecessori generali din natiunea nóstra in armat'a imperiala. Colonelulu Kray (Craiu) br. de Craiova, despre care se vorbesce in „Poemation“, cá de comandante la regimentulu I, rom. din Transilvani'a, fusese romanu nascutu in Banatu, pentru rarele sale merite decoratu cu ordinulu celu mare alu Mariei Theresiei, inaltiatu la rangulu de baronu, éra sub imperatulu Franciscu I denumitu General en Chef contra lui Napoleonu I in Itali'a. — Generalulu de artilleria Petru Duca, man'a drépta a aceleuia-si imperatu, éra romanu din acea parte a Macedonieii, de unde se tragu si familiile Sina, Dumba, Grabowsky, Siaguna, Deacu-Pescariu s. a. Generalii Moga si Calliani, cunoscuti pré bine din anii 1848—9 si-au pe consangeniiloru collaterali pana in diu'a de astadi in sinulu natiunei nóstre. — Generalulu Vasile Muncosiu totu romanu (in pensiuene la Praga.) Se mai afla si alti generali de nationalitate romani, a le caroru nume inse au disparutu din memori'a nóstra.“

Tata de 43 copii. Cu ocasiunea ultimei asentari din Francia s'a asentatu unu tineru, care are 43 de frati! Tatalu seu, unu calciunariu seracu, s'a casatoritu de trei ori, si fia-care socia l'a donatu câte cu 15 baieti; dintre cari numai doi au muritu, va sé dica 43 sunt in viét'a.

Ex-regele de Hanovera, carele pan'acuma siedea in Hietzing langa Viena, in curendu va parasí Austria, si se va mutá la Paris.

Inaintea altariului s'a petrecutu nu demultu in o biserica din Viena o scena fórté romantica. Unu tineru sculptoru voiá sé se cunune cu o féta frumósá. Candu mirii intrara, in biserica acolo se audi unu murmuru; si mirés'a putú sé distinga, cá o féta straina acusa pe mirele ei, cá acel'a l'a insielatu. E bine, candu preotulu intreba pe mire, déca si-iubesce mirés'a, acela respunse „da!“ — candu inse elu intreba pe mirés'a, acést'a i respunsa „ba.“ Si in urmarea acesteia tóta nun'ta se desfacú numai decátu.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Coriolanu Brediceanu, unu tineru avocat in Lugosiu si inzestratu cu bune simtiemine nationale, la 7 maiu a serbatu cunun'a sa cu gentil'a domnióóra Cornelia Radulescu, fiic'a pré stimatului domnu avocat Constantinu Radulescu din Lugosiu. Felicitariile nóstre junei parechi.

Societati si institute.

Societatea de lectura „Petru Maioru“ a junimei romane din Budapesta, va arangiá in 4/16 maiu a. c. in nóu'a sala din gradina publica Klemens siedintia publica solemná urmata de dantiu. Program'a siedintiei va cuprinde disertatiuni, productiuni pe vio-

lina si de coru barbatescu. Dupa inchiderea siedintiei urméza dantiulu.

Reuniunea invetiatoriloru romani Selagieni va tiné adunarea sa generala la 15 maiu in comun'a Domninu.

Literatura.

„**Siedietóra.**“ Fondandu la inceputulu anului trecutu acésta fóia, amu fostu condusi de unu scopu sublimu, a desvóltá gustulu de cetire in poporulu romanescu. Cu bucuria putemu sè constatámu, cà nisuinti'a n'a remasu fara resultatu. Inteliginti'a si poporulu a intimpinatu cu complacere intreprenderea nóstra. Éra de curendu, decanulu pressei romane, dlu Georgiu Baritiu scrie aceste sire in „Transilvania“, organulu asociatiunii transilvane: „Dlu Ios. Vulcanu, care de câti-va ani sacrifica atátu de multu pentru sustinerea unicei foi belletristice „Familia“, din anulu 1875 incóce mai dete viétia la una alta publicatiune strictu poporala: „Siedietóra“, din care estimpu ne venira si nóue patru numeri, formatu 8-vo de câte $\frac{1}{2}$ còla, ese in Budapesta odata pe luna, cu pretiu numai de 1 fl. pe anu, adeca aprópe gratis! Motto: „Scíi carté, ai parte. Nu scii carte, n'ai parte.“ Este mai bine de unu deceniu, de candu la noi se striga mereu: Scrieri poporale, lectura usióra pentru poporu! E bine, sè ne numiti aici, *dincóce de Carpati, alta scriere mai poporala, mai usióra de întielesu, mai variata in materile sale decâtu este „Siedietóra“ dlui Vulcanu?*! Nici nóu'a publicatiune din Clusiu „Cartile sateanului romanu“ nu e in stare de a se insinúa si acomodá mai multu la gradulu de inteligentia alu poporului tieranu decâtu „Siedietóra.“ — Astu-felu saluta dlu Georgiu Baritiu intreprenderea infintiatá de noi pentru poporu. E bine, pentru noi nu póte sè esiste o remuneratiune mai pretiosa decâtu recunoscinti'a barbatiiloru competinti. Incuragiati, vomu continuá redactarea „Siedietórei“ si in viótoriu totu in spiritulu de pan'acuma, care o facú atátu de placuta la poporu, incátu cei mai multi tóta o invétia de-a rostulu. Rogámu dar de nou pe toti dnii preoti, invetiatori si notari, si pe toti carturarii poporului romanu, sè binevoiesca a recomandá acésta foitia poporului. Pretiulu pe anulu intregu e numai 1 fl. Esemplare complete mai avemu atátu pe anulu 1875 câtu si din inceputulu acestui anu.

La Pitesci a aparutu unu diariu nou, intitulatu „Salvarea.“ Se va ocupá de politica, literatura si comerciu. Va esi in fia-care dumineca.

Industria si comerciu.

La Romania s'au inceputu dejá lucrárilu pentru construirea liniei ferate Ploesci-Predealu. Pana la finea lunei lui maiu lini'a va fi dejá construita pana in apropiare de Campina, o activitate viua se desvóltá in tóta valea Prahovei. Precum aflámu, din partea statului magiaru inca s'au luatú mesurele necesarie, pentru cá contruirea liniei Brasiovu-Predealu inca sè se incépa câtu mai curendu. („Gaz. Trans.“)

Cea mai buna bere se facea la Orlatu. Berari'a mare o avea una societate de actionari. A cadiutu si aceea in concursu si se vende. Se vede ca au omorit'o cele siese mii de vinarsarii din tíera. („Gaz. Trans.“)

Calea ferata Timisióra-Orsiova se cladesce

forte repede. Lini'a de la Timisióra pana la Lugosiu e mai gata, incátu peste câte-va dile se va puté ivi pe ea primul locomotivu, care va cá materialulu trebuinciosu. Puntea de la Lugosiu se va face dupa planulu architectului Krempe.

Tribunale.

Advocatu nou. Dlu Vasiliu Dragosiu din districtulu Cetátii-de-pétra, in lun'a trecuta facú censura de advocatu la tabl'a regéscá din Budapesta.

Suvenirea mortiloru.

María Porutiú n. Tobiasiu, soci'a dlui Samuilu Porutiú, consiliariu de sectiune la ministeriulu regescu ungurescu de interne, a repausatu in Buda la 2 main, in etate de 42 ani, lasandu in doliu profundu pe sotiulu ei, pe fiic'a sa María soci'a dlui deputatu Vasiliu Hosszu, pe fiii Emiliu, Romulu, Iuliu si pe fiic'a sa Valeria. Inmormentarea s'a facutn la 4 maiu, si osemintele repausatei se asiediara spre repausulu eternu in cimiteriulu suburbíului Cristina.

Stefanu Nagy, professoru la gimnasiulu romanu din Beiusiu, a muritu in 19 aprile, in etate de 27 ani.

Anania Popoviciu, studinte absolutu, repausá in Briglezu (Transilvani'a) la 23 aprile, in etate de 23 ani.

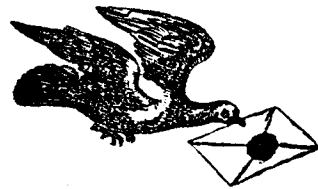
Teodoru Bordasiu, notariu reg. publicu in Caransebesiu, a repausatu la 28 aprile, in etate de 39 ani, lasandu in doliu pe jun'a sa sociá Maria n. Lorentiu, pe pruncii sei Hortensia si Eugeniu, si numerosii sei consangeni din comitatulu Bihariei.

Alesandru Fotino, pictoru romanu, professoru de pictura la asilulu Elena-Dómna din Bucuresci, a repausatu la 16/28 aprile, in fíorea vietii sale.

Constantinu Dimitrieviciu, preotu gr. or. in Ghiladu, comitatulu Temisiului, a repausatu in 28 aprile st. n. in etate de 58 ani.

Constantinu Ionutiasiu, fostu notariu in Bolduru, comitatulu Carasiului, a muritu la Semlacu, in comitatulu Aradului, la 20 aprile, in etate de 31 ani.

Post'a Redactiunii.

Dlui C. M. in Cernauti. I vomu face locu in nrulu viótoriu, déca va fi cu putintia.

Dlui I. O. in Caransebesiu. Din anulu trecutu nu mai avemu esemplare complete.

Dlui S. V. R. in Lugosiu. Nrulu reclamatu din anulu trecutu s'a tramisu

Dlui G. C. in Siemnitiu. Gresiel'a s'a coresu. Noi n'amu sciutu de ea nimica pana'n momentulu acest'a.

Dlui P. I. M. in Blasiu. Se póte cá i vomu puté face locu, inse de curendu nu.

Dlui A. B. in Blasiu Traducerea nu e reusita. I lipsesce cu deseversire farmeculu originalului.

Dlui A. R. in Beiusiu Se vede o innaintare, dar totusi nici acésta nu se póte publicá Nici cadintiele nu sunt bine facute.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**